

De Blauwe Diender, Jacques Smeets
door: Guus van Egdom
6-10-2011

In 1977 reed ik in een politiebuisje door Amsterdam. We kwamen net van het hoofdbureau aan de Marnixstraat, wat toen nog een extra spannend gebouw was vanwege de paternosterlift. Ik maakte als zeventienjarige HBS-er deel uit van een groepje sollicitanten voor de politie-academie. Ik werd afgewezen omdat ik psoriasis had, een chronische huidziekte die er volgens de politiepsycholoog er toe zou kunnen leiden dat ik er op het academie-internaat mee gepest zou gaan worden, wat een afbreukrisico inhield. Ondanks het feit dat ik dit nog steeds een absurd motief vind (en ook niet geloof) heb ik mijn belangstelling voor de politie-organisatie nooit verloren, al moest ik die noodzakelijkerwijs naar de achtergrond laten verhuizen, omdat mijn werk als organisatie-adviseur mij in totaal andere omgevingen bracht. Toch is zo'n sluimerende belangstelling prettig op het moment dat je in een gesprek tuimelt met een politieman die anders dan veel van zijn collega's een inkijkje wil geven in zijn persoonlijke beleving van het beroep. Dat gesprek vond plaats op een zonnig terrasje in Oud Geul, Zuid Limburg. Mijn gesprekspartner was Jacques Smeets die mij wist te vertellen dat hij al enige jaren publiceerde over zijn beroep als diender. Het was een volkomen toevallige ontmoeting, hoewel mijn vriendin Corina, die een stuk energetischer is dan ik, volhoudt dat toeval niet bestaat. In ieder geval was het, ook dankzij een goed glas bier, een bijzonder gesprek, dat mij vervolgens leidde naar de website www.deblauwediender.nl en me ook aanzette het boek "De Blauwe Diender" te lezen.

"De Blauwe Diender" is zonder meer een aanrader. Niet alleen voor politiemensen die zich bezinnen op het beroep, maar zeker ook, zoals Jacques Smeets zelf ook al opmerkt, voor iedereen die zich bezighoudt met hulpverlening aan mensen die (dreigen te) ontsporen. Ik zeg dit om een aantal redenen:

1. Jacques Smeets laat zien hoe je in een werkomgeving waarin het essentieel is dat collega's elkaar steunen en positief bevestigen, toch aan kritische zelfreflectie kunt doen. Zijn verhalen over kameraadschap binnen het korps, en soms ook de kamaraderie, deden me sterk denken aan de tijd dat ik als Hoofd P&O in de psychiatrie werkte. De verpleegkundigen binnen de organisatie hadden elkaar voortdurend nodig in de soms zeer heftige dynamiek die zich op een psychiatrische afdeling kan voordoen. Wat ik daar zag was een sterke neiging tot "group think", wat soms leidde tot een algemeen aanvaard regime binnen een afdeling, los van de vraag of dit nog wel bijdroeg aan de gezondheid en het welzijn van de patiënten. Voor de individuele verpleegkundige was het niet eenvoudig daar uit te stappen en kritisch te kijken naar het eigen gedrag, de eigen motieven en de bevlogenheid waarmee men het beroep uitoefende. Wat sterk is in het boek van Jacques Smeets is, dat hij zijn ervaringen consequent beschrijft vanuit zijn eigen beleving en vanuit zijn eigen levensgeschiedenis. Kritiek op collega's heeft hij niet nodig om zijn verhaal te doen.
2. Ook al is het boek geschreven vanuit de puur persoonlijke beleving van de auteur, het geeft toch een scherp beeld van de dilemma's waarmee de diender op straat vrijwel elke minuut van zijn werkzame bestaan wordt geconfronteerd. Zelfs de grootste kritikasters van het politieapparaat zullen hier enig begrip uit kunnen peuren die hun kritiek wat zou kunnen nuanceren. Vooral de verhalen over caféruzies hebben mij wat dat betreft getroffen, omdat bij het door de burgers verlangde ingrijpen van de politie, de dienders zelf onderdeel van de ruzie werden.
3. Het boek brengt, zij het wellicht niet helemaal zo bedoeld, goed de afstand tussen de beslissers en de uitvoerders in beeld. Het is wel goed te lezen dat daar binnen de politieorganisatie ook door "hogerhand" aandacht aan wordt besteed, al onttrekt zich dit

veelal aan de beleving van de diender op straat. Exemplarisch hiervoor is het verhaal van Jacques Smeets, dat hij op een reflectiebijeenkomst de enige niet leidinggevende politieman was. Het is in ieder geval goed te weten dat de huidige minister van Veiligheid en Justitie het boek positief heeft ontvangen, en dat (dat is het laatste nieuws) ook de politiebond ACP er (internationaal) aandacht aan wil besteden.

Vergelijkingen met het buitenland hebben mij steeds weer geleerd, dat wij in Nederland beschikken over de meest sociale politie in de wereld. Dat dit in de ogen van de dienders zelf niet voldoende wordt gewaardeerd, heeft natuurlijk te maken met het feit dat de burger veelal alleen dan met de politie in aanraking komt als hij gecorrigeerd moet worden. Ik zou het wel een goed idee vinden wanneer het Centraal Justitieel Incasso Bureau (u weet wel: het bureau dat uw bekeuringen int) de bekeurden de keuze zou geven tussen het betalen van een boete, of het voor zeventien euro vijftig aanschaffen van het boek van Jacques Smeets.

Guus van Egdome